

**Sólyom László köztársasági elnök köszöntője
az Ügyészség Napja alkalmából**

Budapest, 2009. június 9.

Legfőbb Ügyész Úr!

Tisztelt Ügyészek és Ügyészségi Munkatársak!

Hölgyeim és Uraim!

Nagyrabecsülésem és bizalmam jeléül az elmúlt években levélben üdvözöltem a Magyar Ügyészség napját. Az eredmények méltatása mellett ezek az üzenetek magától értetődően foglalkoztak az ügyészség szerepével a jogállamban, s ezen belül is külön az ügyészség függetlenségével és pártatlanságával, továbbá az alapvető jogok és szabadságok védelmével.

Azonban nem mindegy, hogy az ismert alapelvek és követelmények felidézésére milyen körülmények között kerül sor. Hiszen helyénvaló az ünnepélyes megerősítésük akkor is, ha a béke és bizalom fényében működik az igazságszolgáltatás. De még fontosabb az ügyészség független és pártatlan működéséről beszélni, ha egyrészt erre, valamint az alapjogok védelmére különös szükség van, másrészt, ha az ügyészség pártatlan működését kétségbe vonják.

Ma ilyen helyzet van.

2006 ősze óta szinte minden beszédemben hangsúlyoznom kellett, hogy bizonytalan, kiélezett, vagy válságos helyzetben az alkotmányos alapjogok jelentik a végső menedéket és biztosítékot. Óriási az ügyészség és a bíróságok felelőssége azért, hogy akkor is szilárdan fenntartsa ezek érvényesülését, amikor a politika vagy más állami szervek érdekei mást kívánnak, vagy cselekedetei más utat követnek.

Az igazságszolgáltatásba vetett bizalom alapja a következetes jogalkalmazás, amely megmutatja, hogy a bíró és az ügyész csakis a törvénynek van alávetve, csakis annak engedelmeskedik. Ez egyben pártatlanságot is jelent. A jogszerű és pártatlan működéssel pedig az igazságszolgáltatás szerveinek függetlensége áll összhangban.

Idén márciusban Gyurcsány Ferenc miniszterelnök nyilvánosan kétségbe vonta a bíróságok és az ügyészség pártatlanságát – miközben nem tudott példát hozni arra, hogy bármely döntés jogilag kifogásolható lett volna. Televíziós nyilatkozatban voltam kénytelen leszögezni, hogy „ha a miniszterelnök olyan kijelentést tesz, hogy az ügyészség és bíróság egyes esetekben egy ellenzéki párt sugalmazása szerint működik, ez súlyosan veszélyezteti az államszervezet

demokratikus működésébe helyezett bizalmat. Nem szabad megengedni ilyen kijelentéseket”. A bíróságokkal való szolidaritásom jeléül részt vettem az Országos Igazságszolgáltatási Tanács áprilisi ülésén, amely ezek ellen a vádaskodások ellen tiltakozott.

Hölgyeim és Uraim!

Azóta a miniszterelnök távozott posztjáról. Az ügyészség elleni támadások azonban folytatódtak. Politikusok ellen indult eljárások kapcsán az érintett párt politikusai az eljárás megindulása miatt a nyilvánosságban már eleve politikai részrehajlásról beszélnek. Másrészt a Parlamentben újra mind gyakrabban interpellálják a legfőbb ügyészt konkrét ügyek kapcsán, és válaszát nem fogadják el. Múlt szombaton a Népszava a címlapon és egy teljes oldal terjedelemben keltette azt a hírt, hogy a legfőbb ügyész az interpellációk miatt le kíván mondani.

Emlékeztetek az Alkotmánybíróság határozatára a legfőbb ügyész interpellálásának alkotmányos módjáról. Az AB kimondta, hogy az Országgyűlésnek az ügyészséggel és a legfőbb ügyéssel kapcsolatban fennálló ellenőrzési jogosítványai soha nem válhatnak – még az interpelláció esetében sem – a konkrét ügyben való ügyészi állásfoglalás szakmai ellenőrzésének eszközévé. A legfőbb ügyész kérdezhető és interpellálható, de ezen eljárás során nem kérhető rajta számon a döntés tartalma, mint ahogy nem utasítható meghatározott tartalmú döntés meghozatalára sem. Ez ugyanis ellentétes lenne az igazságszolgáltatás egésze, és ezen belül az ügyészség, a legfőbb ügyész szakmai függetlenségével, és a hatalommegosztásnak az Alkotmányból levezethető elvével.

Az ügyészség politikai részrehajlással való megvádolása a politikusok, kormányzati tisztviselők által, vagy ennek más módon való sejtetése nemcsak az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom aláásására alkalmas. Ez egyben kísérlet arra, hogy a maga politikai szempontjai szerint befolyásolja az ügyészség eljárását.

Hölgyeim és Uraim!

Az ilyen fellépések egy olyan politikai kultúrából fakadnak, amely feltételezi, hogy konkrét ügyben a politikus „beszélhet az ügyéssel” vagy „üzenhet neki”. Ennek a kultúrának megnyilvánulása, amikor országgyűlési képviselők bejelentkeznek a legfőbb ügyésznél, vagy amikor a gyanúsított és a nyomozó rendőr, sőt egy minisztériumi alkalmazott között kerül szóba telefonon, hogy beszélni kellene az ügyéssel – adott esetben a legfőbb ügyéssel.

De – mint Kovács Tamás legfőbb ügyész úr ezt az OIT említett ülésén szavá tette – szintén veszélyeztetheti az ügyészség pártatlanságába vetett bizalmat, ha politikai csatákban egy ellenzéki párt ügyészi eljárásokat és bírói ítéleteket helyez kilátásba hatalomra kerülése esetén. Holott az ügyészségnek büncselekmény gyanúja esetén nyilvánvaló kötelessége eljárni, attól teljesen függetlenül, hogy ki van hatalmon. Ha pedig arról van szó, hogy bizonyos, későbbi eljárást megalapozó tényekre például csak egy kormányváltás után derülhet fény, akkor ezt

szabatosan meg kell különböztetni még annak a látszatától is, hogy az ügyészséget a feljelentő kiléte befolyásolhatná az eljárásában.

Hölgyeim és Uraim!

Azért jöttem személyesen is köszönteni az ügyészeket és az ügyészség munkatársait, mert ebben a helyzetben a jogállam védelmében nagyon fontos ráirányítani a közfigyelmet az ügyészség függetlenségére és pártatlanságára. Vissza kell utasítani a pártatlanság és függetlenség megkérdőjelezését, származzon az bármilyen oldalról és bármilyen szándékból. Az igazságszolgáltatás politikai részrehajlása olyan súlyos állítás, hogy még gyanúját is csak szilárd bizonyítékokkal alátámasztva szabad felvetni, hiszen egy ilyen vád a jogállamiság alapját érinti. Ugyanezért kell az igazságszolgáltatást a politikai csatákból teljesen kihagyni. A független bíróságba és az ügyészségbe vetett közbizalom, és az a meggyőződés, hogy önálló útjukat járva biztosan teljesíteni fogják alkotmányos feladatukat, mindennél többet ér.

A mai politikai kultúrában és körülmények között azonban az ügyészségnek is elsőrendű feladata – és alapvető érdeke –, hogy pártatlanságát minden szempont figyelembevételével, körültekintően vigyázza. Még annak is igyekezzen elejét venni, hogy bármilyen befolyásolást lehessen belemagyarázni eljárásába. Ezért nagyon fontos a kommunikáció, a nyilvánosság megfelelő tájékoztatása általában is, de különösen a nagyobb érdeklődést kiváltó ügyekben. Ez ugyan külön figyelmet igényel, de az az érték és haszon, amelyet a pártatlanság jelent az egész társadalom számára, minden áldozatot megérdemel.

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Az Ügyészek Napján ehhez kívánok sok erőt és sikeres munkát!